

עפ"ג 10472/09/22 - מתן לביא נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 10472-09-22 לביא (אחר/נוסף) נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 300442/2021

בפני המערער כבוד השופטים אלי אברבנאל, חיה זנדברג ומיכל שרביט
מתן לביא (אחר/נוסף)
ע"י ב"כ עוה"ד דוד הלוי

נגד
המשיבה

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עוה"ד יובל קידר, פרקליטות מחוז ירושלים
(פלילי)

פסק דין

1. לפנינו ערעור על גזר דין שניתן בבית משפט השלום בירושלים (כבוד השופט דוד שאול גבאי ריכטר) מיום 10.7.22 בת"פ 48059-03-21 ובת"פ 60121-03-21.
2. המערער הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מקורי בת"פ 48059-03-21 ובכתב אישום מתוקן בת"פ 60121-03-21, בעבירה של פציעה כשעברין מזויין לפי סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובשתי עבירות של החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין.
3. כעולה מעובדות כתב האישום המקורי בת"פ 48059-03-21, בתאריך 18.8.2020 בשעות לילה מאוחרות בשוק מחנה יהודה החזיק המערער בסכין בתוך מכנסיו באזור חלציו להגנה עצמית. כמו כן, לפי עובדות כתב האישום המתוקן בת"פ 60121-03-21, ביום 23.3.2021 המערער, יחד עם אחיו ושני חברים, ביקשו לקנות בשר בקצביה הנמצאת בתחנת דלק, אך בשל קושי באמצעי התשלום, לא שולם סכום הרכישה במלואו אלא רק חלקו. בשל כך החל ויכוח בין המערער וחבריו לבין הקופאי, שגלש אף אל מחוץ לבית העסק ובחזרה אליו. אגב הוויכוח שהתלהט נוצר מגע פיזי שכלל דחיפות הדדיות בין הנצים - מצד אחד המערער וחבריו, ומן הצד השני הקופאי ועובד המקום י"ע (המתלונן) שיצא כדי להרגיע את הרוחות. שוטר שהיה במקום העיר למערער וחבריו על התנהגותם. חברו של המערער השליך מאפרה לכיוון המתלונן ואילו אחיו של המערער חבט במתלונן פעמיים באגרופיו. בעיצומה של הקטטה שלף המערער מתוך מכנסיו סכין ודקר את המתלונן בבטנו השמאלית התחתונה. המתלונן נפל ובהמשך פונה בניידת טיפול נמרץ לבית החולים. המערער וחבורתו נמלטו מן המקום. בהגיעם לבית המערער, החליפו המערער, אחיו וחבר בגדים ונסעו במונית לבית שמש (החבר ירד בביתו והמערער ואחיו המשיכו בנסיעה עד שנעצרו על-ידי כוח משטרת). למתלונן נגרם פצע דקירה בעומק כ-2 ס"מ בבטן שמאל תחתונה, דימום עורקי פעיל בחלל הפריטונאום, והוא נדרש לניתוח דחוף שארך מספר שעות.

4. על-פי הסדר הטיעון, שנימוקיו על-פי המאשימה "הם קשיים ראייתיים, חיסכון בזמן שיפוטי לאור ריבוי העדים וקבלת אחריות", המאשימה הגבילה עצמה לעתור למאסר לריצוי בעבודות שירות לתקופה מירבית של 9 חודשים, ואילו ההגנה תהיה חופשית בטיעוניה. התבקשה עריכת תסקיר על-ידי שירות המבחן וכן חוות דעת על-ידי הממונה על עבודות שירות. ב"כ המערער הסביר למערער את כתבי האישום וההסדר תוך שצוין כי המערער הבין את תוכנם והוא מודה בהם וכן "יודע שבית המשפט אינו כבול בהסדר". כמו כן צוין מפי המערער עצמו כי "אני מודה ומאשר את דברי ב"כ. ביהמ"ש מסביר לי שהמדינה תבקש 9 חודשי מאסר בעבודות שירות ואני עלול להיכנס לכלא לתקופה כזו אם לא אמצא מתאים לעבודות שירות".

5. הוגש תסקיר שירות מבחן וכן חוות דעת הממונה על עבודות שירות שמצא את המערער כשיר לבצען. לאחר מכן נשמעו טיעוני הצדדים לעונש, ובכלל זה נשמע מעסיקו של המערער שאף העביר מכתב לבית המשפט. אף המערער הגיש מכתב לבית המשפט שכן חש שלא הצליח בדיון להביע דבריו מחמת התרגשות, אך ככל הנראה בשל תקלת מחשוב המכתב הגיע לידיעת בית המשפט לאחר שכבר ניתן גזר הדין.

6. בגזר הדין נקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין 10 עד 24 חודשי מאסר בת"פ 60121-03-21, והחל ממאסר על-תנאי ועד 5 חודשי מאסר בת"פ 48059-03-21. בית משפט קמא קבע כי בחינת הסדר הטיעון בראי הקריטריונים הנדרשים על-פי תיקון 113 לחוק העונשין והפסיקה מוביל למסקנה כי ההסדר שאליו הגיעו הצדדים אינו סביר בנסיבותיו. נקבע כי "מעשיו של הנאשם יכלו לגרום למותו של המתלונן, נוכח דקירת המתלונן באיבר חיוני מרובה כלי דם. אך בנס, לא הסתיים המקרה במותו של המתלונן, ומסקנה זו מתחזקת נוכח התייחסות ההסדר לשני תיקים, המלמדים על מהלך של הסלמה בהתנהגות הנאשם - תחילה החזקת סכין על גופו ובאיזור חלציו ללא מטרה כשרה, ובהמשך, שימוש באותה סכין שהוחזקה באותו מקום, כך שפוטנציאל הנזק התממש כמעט במלואו. לטעמי בעבירות מסכנות חיים מעין אלו, ובמיוחד בנסיבות של ביצוע בצוותא והתנהגות המעידה על ניסיון לברוח מאימת החוק, הסדר שאינו כולל מאסר בפועל אינו יכול לעמוד. יש לצורך להרתיע את היחיד ובוודאי את הרבים, שעה שהחברה נאבקת כולה בשיעורי אלימות גבוהים שהם 'מכת מדינה' של ממש, המאיימים על אופיה של החברה ועל ביטחון חבריה במרחב הפרטי והציבורי כאחד. סברתי ששיקולים אלו, מאפילים על הקשיים הראייתיים וגם על מחדלי המאשימה בהתנהלותה בתיק זה, ולכן המשקל שניתן לתת לשיקולים אחרונים אלו, הוא מוגבל". על כן, בית משפט קמא גזר על המערער עונש מאסר בפועל ל-12 חודשים בניכוי ימי המעצר; מאסר מותנה; קנס; פיצוי למתלונן; והתחייבות להימנע מביצוע עבירה.

7. ערעור זה של המערער נסב על חריגת בית משפט קמא מהסדר הטיעון שבין הצדדים, בהטילו על המערער עונש מאסר בפועל בן שנה לצד עונשים נלווים לרבות קנס ופיצוי. עונש המאסר עוכב עד להכרעה בערעור דן.

לטענת ב"כ המערער, אף ללא הסדר הטיעון לא הייתה הצדקה להטיל עונש מאסר ממש על המערער בשים לב לנתוניו האישיים, היותו אדם צעיר ללא עבר פלילי, המנהל אורח חיים נורמטיבי לחלוטין, ונוכח סיכויי השיקום המשמעותיים המקבלים ביטוי בהמלצת שירות המבחן. הדברים מקבלים משנה תוקף לשיטתו שעה שעסקין בחריגה קיצונית ובלתי סבירה מהסדר טיעון שבין הצדדים, המבוסס בין היתר על קשיים ראייתיים בתיק, כאשר לא קמה הנמקה המצדיקה חריגה מן ההסדר. לטענתו, בשום שלב עובר לגזר הדין לא העיר בית משפט קמא כל הערה בנוגע להסדר הטיעון שהוצג על-ידי הצדדים באופן שיאפשר למערער לכלכל צעדיו לרבות אפשרות לניהול התיק (צוין כי הודיית

המערער אף חשפה אותו לתביעה אזרחית שהוגשה לאחר ההודעה על הסדר טיעון והרעה את מצבו המשפטי; בית המשפט פנה למערער והסביר לו באורח ישיר את משמעות ההסדר ובמיוחד את הצורך להימצא מתאים לעבודות שירות באופן שיאפשר את הגשת הסדר הטיעון ללא קשיים. בכך נטע אצל המערער ציפייה ברורה והסתמכות כי בכוונת בית המשפט לכבד את הסדר הטיעון שלא נמצא בו כל דבר חריג. על כן ב"כ המערער עותר לבטל את גזר הדין ולהורות על החזרת התיק לבית משפט קמא לצורך גזירת דינו של המערער מחדש בהתאם לגבולות ההסדר; ולמצער, להמיר את עונשו של המערער ברכיבי ענישה העולים בקנה אחד עם הסדר הטיעון ולהטיל עליו עונש של עבודות לתועלת הציבור ומאסר מותנה.

8. המדינה הביעה עמדתה כי גם לאחר שקילה מחודשת של העניין, היא דבקה בהסדר הטיעון במקרה דנן, שנימוקיו קשיים ראייתיים, חיסכון בזמן שיפוטי לאור ריבוי העדים וקבלת אחריות. לעמדתה יש לכבד את הסדר הטיעון נוכח חשיבות מוסד זה בהליכים פליליים וכן הסתמכותו של המערער. מאחר שנגרעה זכותו של נפגע העבירה להשמיע עמדתו ביחס להסדר הטיעון הביעה המדינה הסכמתה לקבלת הערעור במובן זה שהדין יוחזר לבית משפט קמא כדי לאפשר שמיעת עמדת נפגע העבירה ועל מנת שבית משפט קמא יגזור את עונשו של המערער בהתאם להסדר הטיעון.

דיון והכרעה

9. סעיף 17 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 מעניק לנפגע עבירת מין או אלימות חמורה, כבעניינו, זכות להביע עמדתו לפני תובע לעניין הסדר טיעון עם הנאשם ופרטיו, לפני קבלת החלטה בעניין. כמו כן ובהתאם להוראת סעיף 17(ד) לחוק זכויות נפגעי עבירה "בדיון לגבי כתב אישום בעבירת מין או אלימות חמורה, שבו מציג התובע לפני בית המשפט הסדר טיעון שאליו הגיע עם הנאשם, יברר בית המשפט האם קיומו הוראות חוק זה לעניין זכויותיו של נפגע עבירת מין או אלימות חמורה לפי סעיף זה, לרבות האם הובאו פרטיו של הסדר הטיעון המוצג לפניו, כאמור בסעיף זה, לפני נפגע עבירה כאמור" (וראו גם: בג"ץ 2477/07 פלוני נ' פרקליט המדינה (27.5.2007); בג"ץ 615/18 בונדרנקו נ' מדינת ישראל, פסקה 31 סיפה לפסק דינו של כבוד השופט מ' מזוז (5.7.2018); וכן דברי ההסבר להצעת חוק זכויות נפגעי עבירה (תיקון מס' 5) (הבעת עמדה לעניין הסדר טיעון), התשס"ח-2008, ה"ח 136, 137).

שעה שבעניינו נמסר מפי המדינה כי קופחה זכותו הסטוטורית של נפגע העבירה להביע עמדתו לפני התביעה ביחס להסדר הטיעון עם המערער, די בכך כדי לקבל את הערעור, וזאת מבלי לחוות דעה ביחס ליתר השאלות שעלו בדיון.

10. אשר על כן גזר דינו של בית משפט קמא מבטל, והתיק מוחזר לבית משפט קמא.

המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, ב' חשוון תשפ"ג, 27 אוקטובר 2022, בהעדר הצדדים.

מיכל שרביט,
שופטת

חיה זנדברג,
שופטת

אלי אברבנאל,
שופט